

DET HISTORISKE DANNEBROG

Hvad handler dette faktaark om?

Ifølge en legende har Dannebrog fødselsdag i 2019, hvor flaget fylder 800 år. Dannebrog er det ældste nationalflag i verden. Dette faktaark handler om Dannebrog's tidlige historie.

Legenden om Dannebrog

Til Dannebrog knytter der sig et meget smukt sagn. Kong Valdemar 2. Sejrs, som blev født i år 1170 og døde i år 1241, var med sin hær på korstog til Estland. Under et militært slag ved Lyndanise den 15. juni 1219 faldt der et rødt banner med et hvidt kors ned fra himlen. Legenden siger, at den danske hær vandt over den estiske hær. Siden har dette banner været Danmarks flag. Det er dette banner, vi kender som og kalder for Dannebrog.

Sagnet findes første gang omtalt af historikere i begyndelsen af 1500-tallet. Fra begyndelsen af 1600-tallet har det været en fast del af de skrevne historier om Danmark. Sagnet har således fået sin helt egen historie.

Begivenheden ved slaget den 15. juni 1219 kan ikke bevises ud fra de historiske kilder, som fandtes på det tidspunkt.

Den ældste omtale

Vi ved ikke præcis, hvornår de danske konger er begyndt at anvende et rødt banner med et hvidt kors i midten. Meget kan historisk tyde på, at det nok var i midten af 1300-tallet. Det ældste billede af et rødt flag med et hvidt kors, som sættes i forbindelse med Danmark, har vi fundet i en hollandsk bog fra 1370.

Historikere mener, at danske konger siden 1100-tallet har anvendt et guldskjold for at markere, hvem de er. Skjoldet viser tre blå løver eller leoparder mellem røde hjerter.

Man mener, at skjoldet har været anvendt allerede et stykke tid før 1370. I en anden nederlandsk våbenbog fra nogenlunde samme tid, ses det danske kongeskjold. På et af skjoldene i den historiske bog er der ved et skjold med et kors i, anført ordet Denenbroce. Det kan være det ord, der er blevet til Dannebrog. Vi ser senere betegnelsen Danebroka i en svensk tekst fra 1439 og i en dansk tekst fra 1478. Betydningen af ordet er derfor meget usikker, men betyder formentlig "danskernes klæde eller dug/banner".

Den første, der officielt brugte korsflaget som sit banner, var kong Valdemar 4. Atterdag, der regerede fra år 1340, til han døde i år 1375.

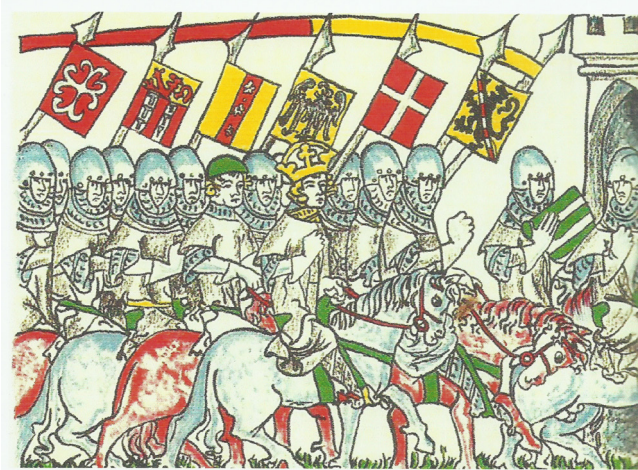

Flaget Dannebrog er det ældste europæiske korsflag

I forbindelse med de europæiske korstog fra år 1100-1300 blev korset et meget brugt og populært symbol. Krigerne placerede korset på deres brynjer, hestedækkener og bannere for på den måde at signalere, at de kæmpede for den kristne tro.

Derfor kan man på mange tegninger og genstande fra den tid se eksempler på et rødt flag med et hvidt kors, uden at dette på nogen måde har noget at gøre med Danmark eller Dannebrog.

De to store ridderordener, som opstod i forbindelse med korstogene, var Tempelridderne og Johanniterordenen. De anvendte henholdsvis et hvidt flag med et rødt kors og et rødt flag med et hvidt kors. Disse korsflag kan i dag genkendes i forskellige sammenhænge.

Tempelriddernes flag blev senere anvendt som Englands flag og udgør i dag en del af Storbritanniens flag. Johannitterne bosatte sig på øen Malta, og derfor anvendte Malta frem til 1789 et flag, der i den grad lignede det oprindelige Dannebrog. Frem til 1945 var et rødt mærke med et hvidt kors en del af det italienske statsvåben. Det schweiziske flag blev anvendt første gang 1339, men blev først langt senere nationalflag. Det østrigske – som ikke er et korsflag – er fra 1230, men det blev ikke anvendt mellem år 1700 og

1945. Et rødt banner med et hvidt kors var således et af de mange korsflag, der var i brug i Europa i Middelalderen. Men det er bemærkelsesværdigt, at det er det eneste, der efter 700-800 år ubrudt har overlevet som et stadig anvendt nationalflag. Dette gør Dannebrog til det ældste nationalflag i verden.

Kong Valdemar Atterdag og Dannebrog

Valdemar 4. Atterdag blev konge af Danmark i 1340. I 1347 var han på pilgrimsrejse til Jerusalem og besøgte på tilbagevejen den tysk-romerske kejser Ludvig 4. af Bayern. Kejseren anvendte et rødt banner med hvidt kors, hvad der kan ses på mange billeder fra den tid. Valdemar Atterdag havde tilbragt sin barndom og ungdom ved Ludvig 4.s hof, så det er sandsynligt, at den danske konge efter sin pilgrimsrejse og for at vise sin tilknytning til kejseren er begyndt at anvende et banner svarende til den tysk-romerske kejser – en form for Dannebrog. Valdemar døde i år 1375, og gengivelsen i den hollandske bog *Armorial Gelre* fra omkring 1380 beviser, at det har været almindeligt kendt i Europa, at den danske konge har anvendt dette hvide korsbanner på den røde bund. Derfor må det konstateres, at Dannebrog, som vi kender det i dag, har været anvendt som dansk kongeflag i hvert fald fra midten af 1300-tallet.

Opgaver

- Hvad er et sagn?
- Hvad er en legende?
- Hvad er forskellen på et banner og et flag?
- Hvad var de europæiske korstog?
- Hvad er en pilgrimsrejse?
- I 1219 var der kampe mellem estiske soldater og korsridderne. Men hvad er en kors ridder og hvorfor gik de i krig mod andre lande?
- Hvordan ser flaget ud? Find følgende landes flag og sammenlign dem med Dannebrog: Malta, Østrig og Schweiz.
- Hvilke andre lande end Danmark anvender et korsflag som statsflag?
- Hvornår er Valdemarsdag? Hvornår blev denne dag indført som flagdag?

Faktaboks

Danmarks-Samfundet er en upolitisk medlemsbaseret landsorganisation der med baggrund i den danske kulturtradition, har til formål at udbrede kendskabet til og anvendelsen af Dannebrog som et nationalt symbol for dansk kultur, fællesskab og identitet. Gennem information og oplysning arbejder vi dagligt på at formidle viden om Dannebrog.

Kilder og litteratur

- Danmarks-Samfundets hjemmeside: <https://www.danmarks-samfundet.dk/>
- Danmarks-Samfundet. Informationspjece Dannebrog 800 år 2. udgave (2019).
- Cruys-Bagger, Søren: Sådan bruges Dannebrog, Danmarks-Samfundet 2. udgave (2019).
- Danmarks-Samfundets bog: Historien om Dannebrog af Hans Christian Bjerg fra 2019.
- Bjerg, Hans Christian: Dannebrog – historien om et kristent og nationalt symbol, 2. udgave Forlaget Hovedland (2019).
- Nielsen, Torben Kjersgaard: Dannebrog, 100 danmarkshistorier, Aarhus Universitetsforlag (2018).

YouTube

Historien om Dannebrog er (formentlig) løgn.

<https://www.youtube.com/watch?v=cVQgs6AGHnE>

Dannebrog - myten om himmelfaldet i 1219

<https://www.youtube.com/watch?v=LSupo97yyBA>

Valdemartiden (fuld version)

<https://www.youtube.com/watch?v=dqxFeTgPG6A>

Myten om dannebrog

<https://www.youtube.com/watch?v=0uxvgORaUxY>

DET DANSKE FLAG INDEN DANNEBROG

https://www.youtube.com/watch?v=K_UJt8SbRDg

Det er tilladt at gengive og kopiere tekster, artikler og billeder med kildeangivelse. Det er dog ikke tilladt at kopiere artikler og billeder til kommercielt brug uden skriftlig tilladelse.